

Աւետարանէութիւնը պէտք չէ սահմանափակել միայն Քրիստոնէական աշխարհի մէջ, այլ պէտք է հեթանոս աշխարհը մասնակից ընել Աւետարանի շէնորհներուն եւ բարիքներուն: Դարձեալ շնչանցին թէ հեթանոսութեան դարձը կրնայ իրականանալ Միացեալ Եկեղեցեաց ուժին ազդեցութեամբ: Եկեղեցեաց միութեան ուժը վարդապետական հարցերու մէջ համաձայնելով չէ կարելի իրականացնել. այդպիսի միութիւն մը աւագի վրայ հիմնուած շինութեան կը նմանի որ խախուտ է եւ շուտով կը լանդուի:

Ի վերջոյ Professeur Wilfred Monod մին Ֆրանսական Բողոքականութեան պետերէն. խիստ ծանօթ քարոզիչ Բարիկի Կալվինականաց Տաճարին, պարզեց բոլոր այն պատճառները որոնց հետեւանելով Աւետարանը մութին մէջ մնացած է, եւ ըսաւ. «Արդ՝ կը հարցնեմ ձեզի, ո՞վ է պատճառը որ Աւետարանը ծածկուած է մարդկութենէն, դուք թեւեւ ըսէք. մեզրն է պատճառը. բայց ես պիտի ըսէի, պատճառը բուն իսկ եկեղեցիներն են: Եկեղեցիներու միմեանց դէմ անվստահութիւնը, միմեանց դէմ մրցակցութիւնը, միմեանց դէմ նողկոյրը, ահա պատճառը որ Աւետարանը մնայ խափանուած մեզմէ: Ու կոչ քրաւ բոլոր եկեղեցեաց որ Աւետարանը բարձր պահեն ի զօրծ դնելով անոր փրկարար թելադրութիւններն:

Ն Ի Ս Ո Ն.

3 Օգոստոս 1927, Ուր.

Այսօրուան նիստին մէջ նկատողութեան առնուելիք նիւթն էր. «Եկեղեցւոյն Բնութիւնը»: Յունատա-

նի Օրթոտոքս Եկեղեցւոյ պետը Իրիստոթոմոս Արքեպիսկոպոս չկարենալով ժողովի ներկայ ըլլալ, իր ներկայացուցիչն Dr. Hamlecar Alivizatos, Աթէնքի Համալսարանին Ուսուցչապետը կարգաց Արքեպիսկոպոսին Տառը, որով ան կը քացատրէր թէ եկեղեցին մի. սուրբ. ընդհանրական եւ առաքելական է: Արքեպիսկոպոսին ուղերձէն վերջ Նիւ Եարքի ժողովրդական Եկեղեցւոյ ներկայացուցիչ Rev. Parkes Cadman կարգաց իր ուղերձը: Յիշեալը որ սիրուած հեղինակութիւն մըն է եւ միշտ ունեղիրներու հոծ բազմութիւն մը կ'ունենայ կ'ըսուի երբ ամէն անգամ որ խօսի, Համաժողովի մէջ ալ կրցաւ ամէնուն ուշադրութիւնը իրեն դարձնել իր աւելիքնող պերճախօսութեամբ ու յստակ քաջատրութիւններով: Ան ըսաւ. «Եկեղեցւոյ արարիչն Աստուած է. Դիւիսը Յիսուս Քրիստոս է եւ անոր կենդանարար աղբիւրը Ս. Հոգին է: Թէեւ մէկ Քրիստոս եւ մէկ եկեղեցի կը դաւանինք, բայց միշտ կարծեաց զանազանութիւններ գոյութիւն ունեցած է եկեղեցւոյ պատմութեան ընթացքին մէջ: Այս պարագան ըստ ոմանց կարծեաց հետեւանք է Ս. Հոգւոյն շնորհաց զանազան պարզելներուն, ըստ այլոց Շշմարտութեան քաջատրութիւն եղանակի եւ ըստ այլոց մեղքի: Անո՛ր բուն իսկ տոյն պարագան քննելու համար է որ հոս հաւարուած ենք եւ պիտի աշխատինք բառաւոր այն պատճառները որ կ'արգիլեն իրականելի Տիրոջ բազմանքը, որ ուրիշ բան չէր բայց եթէ «որ անոնք մի ըլլան»:

Նոյն իմաստով խօսեցան Նաեւ Գալիարաց Սօֆիայի մետաքսոյիա Գեր. Սթէֆան Արքեպիսկոպոս, Մանչեսթրի Անկլիքան Եկեղեցւոյ եպիսկոպոսը Rev. Temple, եւ այլք:

(Շարունակելի)

ՆՇԻԱՐՔ ՆԱԽՆԵԱՑ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Ս. Ե. ՓՐԵՄԻ Ա. ՍՈՐԻՒՈՑ

ՎԵՇՏԱՍԱՆ ԱՍՏՈՒԱԾՔ ՎԱՍՆ ՆԻԿՈՍԻԴԵԱՅ ՔԱՂԱՔԻՆ

Շար. ՍԻՈՆ ԹԻՒ 11ԵԳ)

ՉՈՐՐՈՐԿ. ՎԱՍՆ ՆԻԿՈՍԻԴԵԱՅ: (1)

Մտցեն ի սուգ ապաշխարողք սիրելիք ապաշխարութեան, զի փակեալց դուռն ընդդէմ նորա բարկութիւն ի ժամ փրկութեան: Ոչ եմուտ ըստ սովորութեան յատեան առաջի դատաւորին, զի խորզով եւ ժողով լուծեց զդատաւճիւն քաղաքաց: Խաւսող է յոյժ յատենի ապաշխարութիւն, առաջի դատաւորին բազում կաշառութեւ:

(1) Վերնագիրը կարմրաղեղով գրեալ եւ ի լուսանցս գորդի Դ.

ընծայիւք մտանէ եւ հանէ զփրկութիւն: Յանգալի՜ է ամենեւին թագաւորն. յորժամ կացցէ առաջի մեծութեանն տորածեալ զխորզ իւր եւ ցանեալ մոխիր: Կորացուցեալ զգլուխ(2) իւր, եւ արտուած գոյն իւր: Ծունդք իւր կրկնեալ են յաղաթս, ձեռք իւր կապեալ են ի խնդրուածս: Չայն ողորմ ի բերանոյ իւրմէ. լալի՜ն ստէպ յաշաց իւրոց: Յորժամ տեսցէ գնա բարկութիւն մերժի, ժառթեամք մեծաւ յաղթէ՜ նմա: Սուր մերկ եթէ տեսանէ գնա, ի

(2) Ի վերայ տողին եղեալ յուղղէն:

պատեհանս իւր մտանէ թաքի: Ոչ խիթա[յ] յողորմութենէ, զ[ոսո]խին⁽¹⁾ իւրոյ զբմիտս հաճէ: Աէր իւր էառ ողորմութիւն, պատարագ իւր, առ ստուգութիւն: Զի ժիւտ է եւ աղերսող, առ երկոսին խոնարհի: Աղերս իւր էառ շնորհան: Աղաչանք իւր առ ստուգութիւնն: Ապաշխարութիւն այսր դարու կեղծեալք է ամենեւին: Միշտ լինին ապաշխարողք: Միշտ լինին մեղաւորք: Ժամանակեան միտջ կոչեն զապաշխարութիւն փրկել ըզնոսա: Եւ մանուկ յորժամ տանջիցի, յոք համոզակեր ապաւինի, եւ իրրեւ լռէ խրատիչն իւր, արհամարհէ՝ զաւգնականն իւր: Նմանեցին ընտրողք մանկուոյ: Համեստքն, անհամից, ի բարկութեան կոչեն զաւգնականն, ի խաղաղութեան արհամարհեն զնա: Յորժամ տեսանեն թէ եկն բարկութիւն, ապաւինին յապաշխարութիւնն: Յորժամ տեսանեն կանգնեալ զգաւազանն, անարգեն զհանդերձս եւ զգնեո՞ւն քուրձս: Յորժամ տեսանեն խոնարհեալ զգաւազանն, մերկանան զքուրձս եւ զգնեո՞ւն զմեղս: Իմաստունք են եւ ամպարիշտք: Զն'ն տրկար քան զսատանայ: Իրրեւ հզարք են քան զչարն, պարտին ի նմանէ ի պատերազմի: Խըտղաւմն մերկ մտանէ զգաւազ զոյժ ազատութեան մերոյ: Եթէ սաստկանան փոքր մի կարիք, առաքինանա՞յ յոյժ ոյժ նորա: Իրրու չէ զգացեալ, ազատութիւն ցուցանէ, զի ոյժ նորա ծածկեալ է ի նմա: Բարկութիւն, բո՞վք լինին նմա: Քննէ զնա եթէ քանի, եւ զիա՞րդ է: Եթէ բարկութիւն է սաստիկ, սաստիկ է ոյժ իւր ի նմա: Եթէ բարկութիւն է մեղմով, սուկա՞ւ է ոյժ իւր ի նմա: Ի մէջ բարկութեան իրրեւ ի մարտի, կոխէ՞ անդ զկոխողս իւր: Հպարտութիւն խոնարհի ի բարկութեան, եւ ամբարտաւանութիւն զիջանի: Հոգ որ մաշեաց զբազումս, հոգ կարեաց մերժէ՞ զնա: Բորբոքումն ցանկութեան չիջանի, յանդգնութիւն ցանկութեան նուազի: Որովայն պահաւք յաղիմ, մարմին խորով զարդարի: Առ ինքն ազատութիւն զգեցեալ զէն ի նեղութեան: Որչափ ծոյն ի խաղաղութեան լինի, առաքինի ի բարկութեան: Զի բազում են առաքինութիւնք ազատութեան: Յորժամ

նեղեցի համառատութիւնք վարեցուք, եւ իրրեւ զյանցաւորս ճակեցուք: Ի բարկութեան որ զիպեցի, ցուցանէ հանգէ՞ս ազատութեան: Տա[յ] անդ գրաւական, մինչեւ ցուցցէ՝ զփորձ հանդիսին: Յորժամ պարտեցի գաւրութիւն իւր, կշտամբեալ լինի կամք իւր: Զի իրրեւ կարող է ժրանալ, ո՞չ կամի առաքինանալ: Եմուտ բարկութիւն ստուգութեանն, եւ կշտամբեաց զչարս յատենի: Թէ մեղաւորք են եւ իմաստունք, եւ ապաշխարողք են եւ կեղծաւորք են: Յորժամ զիմէ ի նոսա բարկութիւն, ապաւինին յապաշխարութիւն: Եւ յորժամ զառնայ երթալ բարկութիւն, դառնա՞ն նոքա յանաւրինել: Արարին իւրեանց ապաշխարութիւն, յա՞րկ ժամկենի⁽¹⁾ ամբողջի: Կոչեաց բարկութիւն զապաշխարութիւն մեր, տո՞ւն ապաւինի կեղծաւորութեան: Բայց նախատինք ապաշխարութեան, զովե՞ստ են նմա զեղեցիկ: Զի ի պարսաւանս իւր երեւեցաւ, քանի առաքինի՞ է զովե՞ստ իւր: Զի եթէ կե[ղ]ծաւորն ապաշխարողաց⁽²⁾ կարէ լինել յարկ ամբողջի, ճշմարտն արդեւք դարձեալ, քանի՞ եւս լիցի ապաւինութիւն: Աղաչեաց խնդրեաց բարկութիւն, զի համարձակեցէ՞ նմա դատաւորն: Զի իրրու չիցէ զգաստ ապաշխարութիւն, ապականեցէ՞ զքաղաքն յանկարծակի: Կասկածէր յուժոյ նորա, զի զիտէ՞ր զինչ է ժտութիւն նորա: Զի թէ գայ խորզողածն,⁽³⁾ ի պանտե՞նըս⁽⁴⁾ իւր մտանէ սուսերն: Եւ ինքն բստուգութիւնն արար պատիւ ապաշխարութեանն, զի ո՞չ յայտնեաց ապաշխարութեանն իրրեւ ելանէր յապականել: Ի պատիւ ապաշխարութեան արար զայս ստուգութիւնն, զի մի՞ եկեցէ վրէժ եւ անարգեցէ՞ բարձրացեալն զբտառապեալն: Ընթանայր ապաշխարութիւն խնդրուածաւք առ ստուգութիւնն, եւ առնէր կա՛լ ստուգութիւնն ի մէջ միասու եւ ապականութեան: Թէ անարգէր զապաշխարութիւնն, լինէր թշնամա՞նք ապաշխարութեան, եւ եթէ բնդունէր զխնդրուածս նորա, մնա՞ս

(1) Յօրինակին ոսխ եղծեալ:

(1) Նոր ինչ բառ. ժամկեան—ժամականեան:
(2) Յօրինակին նախ գրեալ՝ ապաշխարաց, յոյր վերայ նոյն ինքն գրին զնէ՝ ող:

(3) Ի բառգիրս նշանակի միայն՝ խորզողած կամ խորզողեաց:

(4) Յարդ ծառք էր միայն՝ պանտեան,

լինէր ծուլութեան մերում: Դարձաւ արար
ստուգութիւնն ի պատիւ ապաշխարու-
թեանն, զի ճուցցէ եթէ կարէ՝ բռնութիւն
նորա դարձուցանել զբարկութիւն աղաղա-
կաւ: Զի անկու կէս քաղաքին, եւ ճշեաց
կէսն ի վերայ կիսոյն: Ապաշխարութիւն
աղաղակեաց յանկարծ, եւ հատաւ քար-
կութիւն յանկարծ: Երկուս փորձս ետ մեզ
քաջութիւնն եւ սրտաբեկութիւնն: Զեր-
կայնմտութիւնն եւ գտազնաւ եմոյժ եզ ի
միջի: Յերկարել բարկութեանն յոյս է, թէ
զա՛յ տեղի ապաշխարութեանն: Եւ ի շտա-
պին յուսահատութիւն, թէ չի՞ք տեղի
ստանալ զյոյս: Առնի տեղի ի մէջ բարկու-
թեան, զի առաքինեացի՝ ապաշխարու-
թիւն: Առնին հարուածք յանկարծակի, զի
մի՞ խորամանկեացի ծուլութիւն: Բարկու-
թիւն մեղմով, առնէ՝ զապաշխարութիւն
ապաւէն մեղ: Շտապ հատանէ՝ զապաւի-
նութիւն, որ զյուսոյն կախէ եւ երթայ
ընդ բարկութեանն: Եւ զկնի բարկութեան,
արժան է լինել ապաշխարող: Եղիցուք
արթունք եւ պատարաստք, զի է բարկու-
թիւն որ յանկարծ գերփէ: Ապականեաց
զգուստս յանկարծակի, եւ ո՛չ մնաց տալոշ-
խարութեան: Կործանեաց եւ զքաղաքս
վաղվադակի, եւ ո՛չ մնաց խորզոյ եւ մոխ-
րոյ: Քանգեաց զտունս բնակչաւք հան-
գերծ, եւ ո՛չ մնաց պահոց նոցա: Կոր-
ծանեաց զսրահս բարկութիւն, եւ ո՛չ ան-
սաց եւ մնաց տիոց: Զարգար զոր եզիտ
անդ, վարեաց զնա իրբեւ զպատրաստ:
Զկեղծաւորսն⁽²⁾ գերփեաց յանկարծ, որ
ա՛կն ունէր ապաշխարութեան: Որոյ պա-
շար⁽³⁾ իւր ընդ իւր էր, մեծա՛ւ յուսով եր-
թայր: Եւ որ կախեալ էր զյուսոյ, հատա՛ւ
յոյս իւր յանկարծակի: Ել շարժումն եւ
քակեաց զպարիսպս, եւ ո՛չ մնաց աղաւ-
թից: Քակեաց եւ ընկէց զյարկս, եւ ո՛չ
մնաց խնդրուածոց: Ամենագիտին եւեթ
վայելէ զիտել զամենայն ինչ, հաստատ-
եալք եւ ստեղծեալք, եւ արարեալք, չա-
փո՛վ ընկալան զգիտութիւն: Աստուած
զիտակ ամենայնի, զրկեաց իւրք զգիտու-
թիւն մեր: Գիտութիւն որ բարի է ամե-
նեւին, իւրք իւրք վնասակաւ է: Ոչ օք

զիտէ զաւր մահուան իւրոյ, եւ եթէ զի-
տէր վնասեալ լինէր: Որոյ կարճ էին կեանք
իւր, մաշէ՛ր: Եւ որոյ յերկար էին, յուղա-
նայր: Ի՞նչ վնաս տային ի կանուխ զիտու-
թեանն, կամ ի քուն առնէր զմեղ ծուղու-
թիւն, կամ խափանէ՛ր արտմութիւն: Այս
զիտութիւն, արդարոյն վնասէ՛ր ի պատե-
րագմին: Խիստ էր նմա կրել զժանրու-
թիւն, յորժամ հայէր յերկար ժամանակս:
Միթարութիւնն եղեւ արդարոյն, զի ոչ
զիտէ զչափ ամաց իւրոց: Իրբեւ կարծէ
եթէ սակաւ կեալ], ընդ երկաւր ընթա-
նայ եւ ոչ վնասակալ: Վնաս լինէր եւ յան-
գուզն ժպրհին, եթէ զիտէր զաւրհաս իւր
երբ է, թէ զիտէր թէ երկայն է, ամպարըշ-
տէ՛ր: Եւ եթէ զիտէր եթէ⁽¹⁾ կարճ է,
արտնջէ՛ր: Վնաս մեծ էր մարդոյ եթէ
զիտէր զթիւ աւուրց իւրոց: Զբաղում ա-
ւուրս իւր խափանէր, ի կատարումն աւ-
ուրց իւրոց ընթանայր: Անգիտութիւն իւր-
բեւ զառաջատու ծածկեաց ի մէջ զաւրհաս
մեր: Ոչ զիտէ զաւր մահուան իւրոյ, զի
եղիցի պնդակա՛ւմ հանապաղ: Եւ եթէ զի-
տէր այր տանուտէր յորժամ գալ գող գո-
ղանալ, զամենայն ժամանակսն ննջէր եւ
յա՛յնմ ժամու արթուն լինէր: Եթէ զիտէր
յուղացեալ էր: Բայց զի ոչ զիտէ, պնդա-
կա՛ւմ է: Այնու զի ոչ զիտէ զժամն, առնի
արթո՛ւն յամենայն ժամ:

(Ծառուցակի)

Հասարակեաց
Ֆ. Յ. Մ.

(¹) Վրկակալ գրեալ եր:

ՎՐԷՊԲ ՏՊԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Ի Գալստիաց հասածս Ողբոցս Ս. Եփրեմի
էջ 314 ի վերնագրին՝ Նիկոմիդիոյ ուղղելի
է՝ Նիկոմիդեայ
» » սիւն. բ. տող 9-10 ընթեռնյի է՝
ասեկն
» 315 » ա. » 7 ի վերուստ ընթ.
Ասացուածոյ
» » » » 9 ի վերուստ զգնի
բառիս ունեի հարկ է զնել ստորակէտ
» 315 ս. բ. տ. 5 ի ներքուստ փխկ-
պատ ընթեռնյի է՝ պատան, եւ
» 346 ի վերնագրին՝ Նիկոմիդիոյ ուղղելի
է՝ Նիկոմիդեայ
» 347 բ. տ. 20-21 ի վերուստ ասանկե-
ցուցանե իրբեւ մի բառ գրելի է
» 349 ա. տ. ի վերուստ 25 վրնդ իւր սրծս
ուղղելի է՝ ընդ իւր գործս
» » » ի ծանօթութեան (⁵) ընթեռնյի
է՝ ի յաւանցս

(²) Նախ գրեալ՝ զկեմատորսն իսկ զյաւելեալ
ի ներքոյ տողին յուղղչին:
(³) ար յետոյ ի վերայ տողին յաւելեալ: